

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Esas Tanımlar

1. Bu sözleşmenin metninde kullanılan kavramlar aşağıdakilerdir:

1.1. “**Ülke**” Türkiye Cumhuriyeti bakımından Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti bakımından Azerbaycan Cumhuriyeti;

1.2. “**Mevzuat**” 2 nci maddede belirtilen kanun ve diğer hukuki normları;

1.3. “**Yetkili Makam**” Türkiye Cumhuriyeti bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile diğer ilgili Bakanlıkları, Azerbaycan Cumhuriyeti bakımından Azerbaycan Cumhuriyeti Çalışma ve Ahalinin Sosyal Güvenliği Bakanlığı ve ilgili Bakanlıklar ve Kuruluşları,

1.4. “**Yetkili Kurum**” 2 nci Maddede belirtilen mevzuatın yerine getirilmesi konusunda sorumlu Kurum ve Kuruluşları,

1.5. “**Sigortalı Şahıs**” 2 nci Maddede öngörülen mevzuatın uygulandığı veya uygulanmış olduğu şahısları,

1.6. “**Sigortalılık Süresi**” Sigorta primlerinin ödenmiş olduğu veya ödenmiş sayıldığı süreyi,

1.7. “**Aile Ferdi**” Tarafların Yetkili Kurumlarının uyguladığı mevzuatta öngörülen şahısları,

1.8. “**Oturma Yeri**” Sürekli Oturma Yerini,

1.9. “**Geçici Oturma Yeri**” Taraf Ülkelerden birinde sürekli oturan şahsın diğer Taraf Ülkede geçici bulunduğu yeri,

1.10. “**Yardım**” Tarafların kendi mevzuatlarında öngörülmüş olan herhangi bir yardım (emeklilik maaşı, ikramiye ve diğer ödemeler) veya bağışları,

ifade eder.

2. Bu maddede belirtilmeyen her tanım kullanıldığı mevzuat tarafından öngörülen anlamı taşır.

Madde 2

Sözleşmenin Uygulanacağı Mevzuat :

1. Bu Sözleşme aşağıdaki mevzuata uygun olarak uygulanır.

(a) Türkiye Cumhuriyeti bakımından:

a.1. İşçileri (Tarım işçilerinin dahil olması koşuluyla) kapsayan Sosyal Sigortalar (Hastalık, Analık, İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları, Malullük, Yaşlılık ve Ölüm) hakkında mevzuat:

a.2. Devlet memurlarını kapsayan Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı hakkında mevzuat (Malullük, Yaşlılık ve Ölüm) :

a.3. Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar hakkında mevzuat (Malullük, Yaşlılık ve Ölüm) :

a.4. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20. Maddesine tabi olan Sandıklarla ilgili mevzuat:

(b) Azerbaycan Cumhuriyeti bakımından:

b.1. “Sosyal Sigorta Hakkında” Azerbaycan Cumhuriyeti Kanunu,

b.2. “Ahalinin İstihdamı Hakkında” Azerbaycan Cumhuriyeti Kanunu,

b.3. “Emeğin Korunması Hakkında” Azerbaycan Cumhuriyeti Kanunu,

b.4. “Mazuniyetler Hakkında” Azerbaycan Cumhuriyeti Kanunu,

b.5. “Vatandaşların Emeklilik Maaşıyla Teminatı Hakkında” Azerbaycan Cumhuriyeti Kanunu,

2. Bu Sözleşme 2 nci maddenin 3 üncü bendi hükmü saklı kalması koşuluyla 2 nci maddenin 1 inci bendinde gösterilen mevzuatı değiştiren, ilaveler yapan, birleştiren veya yerine geçen yasal düzenlemelere de uygulanır.

3. Bir Tarafın mevzuatında yeni haklar getiren değişiklikler yapıldığı takdirde diğer tarafa 3 ay içinde bilgi verilir. Diğer taraf 3 ay içinde söz konusu değişikliklere itiraz etmez ise bu Sözleşme, bu değişikliklere de uygulanır.

4. Bu sözleşmenin Sosyal Sigortanın yeni bir alanına dair mevzuata uygulanması, taraflar arasında bu amaçla ilave Sözleşme imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

Madde 3

Uygulamanın Kapsadığı Kişiler

Bu Sözleşme bir veya her iki tarafın mevzuatının uygulandığı veya uygulanmış olduğu şahıslar ile onların iki ülkeden birinin mevzuatının etki alanında bulunan aile üyelerine ve buna hakkı olan diğer şahıslara uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

3 üncü maddede belirtilen şahıslar, tarafların mevzuatında öngörülen hak ve yükümlülükler bakımından eşit işlem görürler.

Madde 5

Yardımların İhracı

1. Bu Sözleşme esasında elde edilen yardımlarda dahil olmak üzere 3 üncü maddede gösterilen her hangi bir şahısa bir tarafın mevzuatına uygun şekilde ödenilecek yardımlar, bu şahsın diğer tarafta yaşaması nedeniyle herhangi bir şekilde azaltılmaz, durdurulmaz, dondurulmaz, iptal veya müsadere edilmez ve diğer Taraf Ülkesinde de ödenir.

2. Bu Sözleşmenin uygulandığı şahıslar 3 üncü bir ülkede buldukları takdirde bu maddenin 1 inci bendinin hükümleri uygulanır.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUATLA İLGİLİ HÜKÜMLER

Madde 6

Bu Sözleşmenin 7 nci ve 8 inci maddelerine aykırı olmadığı takdirde, bir Taraf Ülkesinde emek faaliyetiyle uğraşan şahıs bu faaliyetle ilgili olarak yalnız çalıştığı Ülke mevzuatına tabi olur.

Madde 7

1. Bir Tarafın mevzuatına tabi olan ve bir tarafın işvereni tarafından diğer Taraf Ülkesine 24 aydan az bir süre için çalışmaya gönderilen bir şahıs, bu hizmetleri birinci Taraf Ülkesinde yerine getirilmiş gibi, yalnız birinci Taraf Ülkesinin mevzuatına tabi olur. Her iki Tarafın Yetkili Makamlarının önceden onaylamasıyla bu süre toplam 60 ayı geçmemek şartıyla uzatılabilir.

2. Taraf Ülkelerden birinin sınırları içinde kendi sermayesi hesabına faaliyette bulunan şahıs, kendi faaliyetini geçici olarak 2 nci Taraf Ülkenin sınırları içinde gerçekleştirmek amacıyla bu Ülkeye geldiği halde 24 aya kadar 1 inci Ülkede faaliyet göstermiş gibi o şahsa 1 inci Tarafın mevzuatı uygulanır. Her iki tarafın Yetkili Makamlarının önceden onaylaması koşuluyla bu süre toplam 60 ayı geçmemek şartı ile uzatılabilir.

3. Taraf Ülkelerin birinde merkezi bulunan hava, kara taşımacılığı veya telekomünikasyon firmalarında çalışan şahsın diğer Taraf Ülkeye gönderilmesi halinde, gönderen Tarafın mevzuatı uygulanır.

4. Gemi mürettebatı ve gemide mürettebat olmayan diğer çalışanlar geminin taşıdığı bayrağın ait olduğu Taraf Ülkenin mevzuatına tabidirler.

5. Taraflardan birinin diğer Taraf Ülkesindeki şube veya daimi temsilcilik bürolarında çalışan şahıslar, Şube veya Daimi Temsilciliğin bulunduğu Taraf Ülkenin mevzuatına tabidirler.

6. Bir Taraf Ülkenin devlet kuruluşlarında, resmi temsilciliklerinde veya buna eşit olan kurumlarında çalışan şahıslar, vatandaşı olduğu Tarafın mevzuatına tabi olurlar. Bu şahıslar, diğer Tarafın vatandaşı oldukları durumda veya sürekli olarak bu ülkede oturuyor iseler, bunlar; sürekli oturdukları Ülkenin mevzuatının uygulanmasını, işe başladıkları tarihten itibaren 3 ay içinde talep edebilirler.

Madde 8

Diplomatik ve Konsolosluk Temsilcilikleri

1. Diplomatik ve Konsolosluk Temsilciliklerinde çalışanlar ve bunlara eş tutulan şahıslara, gönderen Tarafın mevzuatı uygulanır.

2. Bir Taraf ülkesinde, diplomatik ve konsolosluk temsilciliklerinde Ülkeleri tarafından gönderilmeyen şahıslara, çalıştıkları temsilciliklerin bulunduğu Taraf Ülkenin mevzuatı uygulanır.

3. Bu Maddenin 1 inci ve 2 nci bendinde gösterilenler dışında, diplomatik veya konsolosluk temsilciliğinin ait olduğu Ülkenin vatandaşı olan şahıslar veya o Ülkede daimi oturan şahıslar, Taraf Ülkelerden birinin mevzuatının uygulanmasını, işe başladıkları tarihten itibaren 3 ay içinde talep edebilirler.

Madde 9

İstisnalar

İşçi ve işverenin birlikte talepleri esas alınarak her iki Tarafın Yetkili Makamları veya bu Makamlar tarafından gösterilen Yetkili Kurumların genel mutabakatıyla Sözleşmenin 6 ncı ve 7 nci maddelerinin hükümlerinin uygulanmasında istisnai haller belirlenebilir.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM 1

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 10

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Taraflardan birinin mevzuatına göre hastalık ve analıkla ilgili yardım hakkının meydana gelmesi, belirli sigortalılık sürelerinin veya staj sürelerinin tamamlanmasına bağlı olduğu hallerde, bir tarafın Yetkili Kurumu, sigortalılık sürelerini birleştirmek yoluyla diğer tarafın mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık sürelerini, aynı zamana tesadüf etmemek şartı ile kendi mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alır.

Madde 11

Sağlık Yardımlarından Yararlanma

1. İşverenleri tarafından belirli bir işin yerine getirilmesi için, geçici olarak diğer Taraf Ülkesine gönderilen sigortalı şahsın tedaviye ihtiyacı olursa, geçici olarak çalıştığı Ülkenin ilgili Kurumunca tedavisi sağlanır. Tedavi masrafları hastanede yatma da dahil olmak üzere, gönderen Ülkenin sosyal güvenlik kurumu tarafından tedaviyi yapan ilgili Kuruma ödenir.

2. Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalanarak çalışan şahısların, geçici olarak diğer Taraf Ülkesinde oldukları zaman acil ve ertelenmez tedaviye ihtiyaçları olursa, tedavi masraflarının ödenmesi, hastanede yatma da dahil olmak üzere kayıtlı buldukları Ülkenin yetkili sosyal güvenlik kurumları hesabına gerçekleştirilir.

3. 2 nci bentte öngörülen şahıslar, diğer Taraf Ülkesinde başlattıkları tedaviyi sigortalı buldukları Ülkede de devam ettirebilirler.

4. Bu maddenin 1 nci, 2 nci ve 3 üncü bentlerinin hükümleri sigortalı şahsın aile fertlerine de uygulanır.

Madde 12

1. Sigortalı şahıs sigorta eden Ülkenin mevzuatına göre sağlık yardımı alma hakkı kazandığı takdirde; diğer Taraf Ülkesinde oturan aile fertleri oturdukları Ülkenin mevzuatına göre sağlık yardımından yararlanma haklarına sahip olmamak koşuluyla hastalık, analık sigorta kolları ile sağlanan sağlık yardımından yararlanırlar.

2. Birinci fıkrada sözü edilen aile fertleri, ikametgahlarını Yetkili Kurumun bulunduğu Ülkeye naklettiklerinde veya geçici olarak bulduklarında, sağlık yardımlarından, geçici olarak buldukları Taraf Ülke mevzuatındaki hükümlere göre yararlanırlar.

3. Sigortalı şahsın sağlık yardımından yararlanma hakkına sahip olması, çalıştığı Ülkenin mevzuatına göre belirlenir.

4. Sigortalı şahsın diğer tarafta oturan aile fertleri, sigortalı şahsın çalıştığı Ülkedeki mevzuata göre elde ettiği sağlık yardımından çalıştığı Ülkenin Yetkili Kurumu hesabına yararlanır.

5. Yardım hakkının elde edilmesi şartları ve yardımların ödenilmesi süresi, Yetkili Kurumun bulunduğu Ülkenin mevzuatına göre belirlenir.

Madde 13

Aylık Sahiplerinin Sağlık Yardımları

1. Her iki Taraf Ülkenin mevzuatına göre aylık yardım ve gelir tayin edilmiş şahıs tıbbi yardımlardan sürekli oturduğu Ülkenin mevzuatına göre yararlanır.
2. Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre aylık yardım veya gelir tayin edilmiş bir şahsa, diğer Taraf Ülkesinde oturduğu takdirde tıbbi yardımlar, ona aylık yardım ödeyen tarafın Yetkili Kurumu hesabına oturduğu Ülkenin Yetkili Kurumu tarafından yerine getirilir.
3. Bu maddenin 1 nci bendinde belirtilen kimseler diğer Taraf Ülkesinde geçici ikametlerinde acil yardım yapılması gerektiği zaman, daimi ikamet edilen Ülkenin Yetkili Kurumu hesabına sağlık yardımlarından yararlanırlar.
4. Bu maddenin 1 inci, 2 nci ve 3 üncü bentleri hükümleri, ilgili bentlerde belirtilen sigortalı şahsın aile fertlerine de uygulanır.

Madde 14

Protezler ve Önemli Yardımları,

Para Yardımları

1. Protezler ve diğer önemli sağlık yardımları, şahsın hayatı ve sağlığı için tehlikeli olduğu (acil) haller dışında Yetkili Kurumun izin vermesi şartıyla gerçekleştirilir. Bununla ilgili usul ve esaslar İdari Anlaşma ile belirlenir.
2. Para şeklinde yardımların (günlük ödeneklerin) ödenmesi, ilgili şahsın kayıtlı bulunduğu Yetkili Kurumun belirlemiş olduğu kurallara göre gerçekleştirilir.
3. Taraf Ülke mevzuatında sigortalı şahsa yapılacak para yardımlarının aile fertlerinin sayısına göre belirlenmesi hükmü varsa, diğer Taraf Ülkesinde oturan aile fertleri de dikkate alınır.

Madde 15

Analık Yardımları

1. Bir sigortalı kadının bir veya her iki Tarafın mevzuatına esasen analığa göre yardım alma hakkı olursa, bu halde 10 uncu maddeye göre birleştirilen sigortalılık süreleri de dikkate alınarak yalnız çocuğun doğduğu Ülkede geçerli olan mevzuat hükümleri uygulanır.
2. Sigortalı kocanın sigortalı olmayan karısı da analık durumunda sağlık yardımlarından yararlanır.
3. Analık yardımı alma hakkını kazanan herhangi bir şahsa yapılan sağlık yardımları bu Sözleşmenin 11 inci ve 12 nci maddelerindeki esaslara uygun olarak sağlanır.

KISIM II

MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM YARDIMLARI

Madde 16

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

1. Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım alma hakkının meydana gelmesi, korunması veya yeniden kazanılmasının belirli sigortalılık sürelerinin tamamlanmasına bağlı olduğu hallerde, bir Tarafın Yetkili Kurumu diğer Taraftaki sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak şartı ile kendi mevzuatına uygun olarak kabul eder.
2. Şahsın, bu maddenin 1 inci bendinin uygulanması sonucu yardıma hak kazanmadığı durumlarda Yetkili Kurum, Tarafların sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış buldukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de birleştirir.
3. Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olarak ilk işe alınma zamanı, yardım hakkının korunması veya tekrar kazanılması şartlarının tespit edilmesinde, diğer Taraftaki süreler ve ilk işe başlama tarihi dikkate alınır.

Madde 17

12 Aydan Az Olan Sigortalılık Süreleri

Taraflardan birinin mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri toplamı 12 aydan az olduğunda, şahsın çalıştığı Ülkenin kanunlarına göre bu 12 aydan az süreler için herhangi bir yardım göz önünde tutulmuşsa yalnız o yardım ödenir.

Bununla birlikte, bu süreler diğer Akit Taraf mevzuatına göre bir yardım hakkının kazanılmasında dikkate alınabilir.

Madde 18

Yardımların Hesaplanması

1. Bir Tarafın mevzuatına göre 16 ncı madde uygulanmadan yardım hakkı meydana gelirse, bu Tarafın Yetkili Kurumu sadece kendi mevzuatına uygun olan sigortalılık sürelerini dikkate alarak yardımı tespit eder.
2. 1 inci bende göre yardım hakkı mevcut olmadığı takdirde, bu Sözleşmenin 16 ncı maddesine göre sigortalılık süreleri dikkate alınarak yardımlar aşağıdaki gibi hesaplanır:

16 ncı maddenin uygulanmasıyla ilgili olarak idare, toplam sigortalılık sürelerini kendi mevzuatı gereğince hesaplar ve bundan sonra toplanmış sürelerden yalnız kendi mevzuatına göre geçmiş süreyi dikkate alarak yardımın miktarını tespit eder.

3. Tarafların mevzuatında aylık yardımın durdurulmasıyla ilgili hükümler var ise, bu hükümler Sözleşmenin uygulanmasında da dikkate alınır.

KISIM III

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 19

Yardımlar

1. Sigortalı olduğu sürede iş kazası geçiren veya meslek hastalığına tutulan sigortalı şahıs, yardımlardan Sözleşmenin III. Bölüm I inci Kısım hükümlerine uygun olarak sigortalı olduğu Tarafın mevzuatına göre yararlanır.
2. İş kazası geçiren veya meslek hastalığına tutulan bir şahıs ikametgahını diğer Taraf Ülkesine naklettiği zaman, kayıtlı bulunduğu Yetkili Kurumun iznini almak koşuluyla bu yardımlardan yararlanmaya devam eder. Bu izin süresi ilgili sağlık kuruluşu raporu ve Yetkili Kurumun muvafakatı ile uzatılabilir.
3. Bir şahıs ikametgahını diğer Taraf Ülkeye naklettikten sonra iş kazası veya meslek hastalığı tespit edildiği takdirde, kayıtlı bulunduğu Kurumun iznini almak koşuluyla bu Kurumun hesabına iş kazası ve meslek hastalığı sigortasının sağlık ve tedavi yardımlarından yararlanmaya hak kazanır.
4. 1 inci , 2 nci ve 3 üncü bentlerde öngörülen yardımlar, Yetkili Kurumun hesabına iş kazası ve meslek hastalığı yardımı aldığı Tarafın mevzuatına göre ödenilir.

Madde 20

Bir Tarafın mevzuatına göre, iş kazası veya meslek hastalığı sonucunda meslekte kazanma gücündeki azalma derecesinin tespit olunmasında, diğer Tarafın mevzuatına göre önceden meydana gelmiş iş kazası ve meslek hastalıkları da, kendi Tarafının mevzuatına göre meydana gelmiş gibi kabul edilir. İlgili şahsa verilecek yardımların tespit edilmesi 22 nci maddenin 2 nci bendine göre uygulanır.

Madde 21

Meslek Hastalıklarıyla İlgili Yardımlar

Meslek hastalığına tutulan şahıs, her iki Taraf Ülkesinde bu meslek hastalığına neden olabilecek bir işte çalışmışsa, sigortalının kendisine veya ölümü halinde hak sahiplerine yapılacak yardımlar, söz konusu işin son defa yapıldığı Tarafın mevzuatına göre sağlanır.

Madde 22

Taraflardan birinin mevzuatına uygun olarak meslek hastalığına göre yardım yapılmış sigortalı şahıs, diğer Taraf Ülkesinde oturduğu sürede bu hastalığı ağırlaşırsa, aşağıdaki kurallar uygulanır:

1. İşçi oturduğu yeni Ülkede meslek hastalığının meydana gelmesine veya ağırlaşmasına neden olabilecek bir işte çalışmamışsa, sigortalının ilk Ülkede kayıtlı bulunduğu Yetkili Kurum, ağırlaşmayı da dikkate alarak kendi mevzuatına göre gerekli yardımları yapar.

2. Sigortalı şahıs diğer Taraf Ülkede aynı veya ona uygun işte çalışmışsa, onun ilk Ülkede kayıtlı bulunduğu Kurum, sonraki ağırlaşmaya bağlı olmayarak, kendi mevzuatına uygun olarak yapılacak yardımları kendi üzerine alır; yeni oturma yerinin bulunduğu Ülkede kayıtlı bulunduğu Yetkili Kurum işçiye kendi mevzuatına göre saptanan ve ağırlaşmadan sonra ödenmesi gereken yardımın miktarı ile ağırlaşmadan önce hastalık kendi tarafında meydana geldiği takdirde yapacağı yardım miktarı arasındaki farka eşit olan ilave yardım öder.

KISIM IV

AİLE YARDIMLARI

Madde 23

Yardımların Belirlenmesi

1. Çocukları için ilave yardımlar ödeme hakkı, diğer Tarafta yaşayan çocuklar da dahil edilerek şahsın sigortalı olduğu Ülke mevzuatına uygun olarak tespit edilir.
2. Çocuklar için ilave yardımlar ödeme hakkı, her iki Tarafın mevzuatına göre kazanıldığı takdirde, çocukların oturduğu Ülkenin mevzuatı uygulanır.
3. Bu maddenin 1 inci ve 2 nci bendi, emekli maaşı alan şahıslar için de geçerlidir.

KISIM V

İŞSİZLİK YARDIMI

Madde 24

İşsizlik Yardımları İçin Gerekli Koşullar

İşsizlik yardımları, şahsın sigortalandığı Ülkede uygulanan mevzuata göre gerçekleştirilir. Yardımın belirlenmesinde diğer Akit Tarafta geçen sigortalılık süreleri de dikkate alınır.

BÖLÜM 4

TIBBİ KONTROL

Madde 25

Taraf Ülkelerin birinde oturan veya geçici olarak bulunan kimselerin iş göremezlik durumlarının tespit edilebilmesi için, bir Taraf mevzuatı ile öngörülen tıbbi kontrollerin masrafları iki Ülke arasında yapılacak İdari Anlaşma ile belirlenir.

BÖLÜM 5

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 26

İdari Anlaşma

Bu Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili bütün usul ve esaslar, Tarafların Yetkili Makamları arasında yapılacak İdari Anlaşma ile belirlenir.

Madde 27

Bilgi Değişimi ve İdari Yardım

1. Bu Sözleşmenin uygulanmasından sorumlu olan Yetkili Makam ve Kurumlar;

1.1. Bu Sözleşmenin uygulanması için mevzuatların olanak tanıdığı her tür bilgiyi birbirlerine iletirler;

1.2. Bu Sözleşmeye veya bu Sözleşmenin uygulandığı mevzuata uygun olarak herhangi bir yardımın ödenmesi veya bu yardıma sahip olma hakkının kazanılmasının tespiti ile ilgili olarak birbirine gerekli yardımı gösterirler;

1.3. Bu Sözleşmenin uygulanması için alınan bütün tedbirleri veya Sözleşmenin uygulanmasını etkileyen mevzuattaki değişiklikleri mümkün olan en kısa sürede birbirlerine bildirirler.

2. Bu maddenin 1 inci bendinin 1.2 fıkrasında gösterilen yardım, belirli masrafların geri ödenilmesi için 26 ncı maddeye uygun olarak düzenlenen İdari Anlaşmada olan hükümler saklı kalmak kaydıyla, masrafsız olarak sağlanır. Bir Tarafın Yetkili Kurumu, diğer Tarafın Yetkili Kurumundan ödemeyi talep ettiği takdirde, ödenecek tutarı ABD Doları ile bildirir. Buna göre, ikinci Kurum bu tutarı birinci Kuruma öder.

3. Bu Sözleşmeye göre, bir Tarafın diğer Tarafa her hangi bir şahıs hakkında gönderdiği bütün bilgiler, bir Tarafın kanunlarına göre açıklanmasına izin verilene kadar gizli tutulur ve yalnız bu Sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın gerçekleştirilmesi amacıyla kullanılır.

Madde 28

Vergi, Ücret ve Harçlardan Muafiyet veya İndirim

Bir Tarafın mevzuatının uygulanması için gerekli herhangi bir belge veya dokümanın hazırlanması ile ilgili bir Tarafın mevzuatında öngörölmüş vergi, ücret, konsolosluk harçları veya idari harçlardan muaf tutulma veya bunlarla ilgili herhangi bir indirim, diğer Taraf mevzuatının uygulanması ile ilgili gerekli belge veya dokümanları da kapsar. Bu Sözleşmenin uygulanması için hazırlanacak herhangi bir belge diplomatik veya konsolosluk yetkililerinin onayı veya benzer formalitelerden muafır.

Madde 29

Haberleşme Dili

Bu Sözleşmenin yerine getirilmesi için, Tarafların Yetkili Makam ve Kurumları birbiriyle her iki Tarafın resmi devlet dili ile haberleşirler.

Madde 30

Talep, Bilgi ve İtirazların Bildirilmesi

- 1.** Taraflardan birinin mevzuatına göre , bir Tarafın Yetkili Makam veya Kurumuna kanuni sürede yapılan bir yardımın ödenmesine veya yardım hakkının belirlenmesine ilişkin talep, bilgi veya itiraz, diğer Tarafın Yetkili Makam veya Kurumuna sunulmuş gibi kabul edilir. Aynı kural diğer konulara ait dilekçe ve itirazlar için de geçerlidir.
- 2.** Bir Tarafın mevzuatına uygun yardım hakkında yapılan talep, diğer Tarafın mevzuatına uygun olarak yapılmış yardım talebi gibi kabul edilir.
- 3.** 1 ve 2 nci bentlerin uygulandığı halde talep, bilgi ve itirazın sunulduğu Yetkili Kurum veya Makam derhal diğer Tarafın Yetkili Kurum veya Makamına bu konuda bilgi verir.

Madde 31

Yardımların Ödenmesi

Bir Tarafın Yetkili Kurumu bu Sözleşmeden ileri gelen yardımları kendi para birimi ile ödeyebilir.

Madde 32

Yardımların miktarının belirlenmesi ve

Yardım Giderlerinin Ödenmesi

- 1.** Bu Sözleşmede öngörülen yardımlar; şahıs her iki Tarafın mevzuatına göre herhangi bir yardım alma hakkına sahip olduğu takdirde, (bulunduğu) oturduğu Ülkenin mevzuatına göre, şahıs yalnız bir Tarafın mevzuatına göre herhangi bir yardım alma hakkına sahip olduğu halde ise, oturduğu yere bağlı olmaksızın, yardımı tayin eden Tarafın mevzuatına göre belirlenir. Yardımlar, hangi Ülke mevzuatına göre hak kazanılmışsa o Ülke ilgili Kurumunun hesabına ödenir.
- 2.** Bu Sözleşmede öngörülen hallerde yapılan yardım giderleri karşılıklı hesaplaşma yoluyla ilgili şahsın kayıtlı bulunduğu Ülkenin Yetkili Kurumu tarafından, yardım eden Ülkenin Yetkili Kurumuna İdari Anlaşma ile belirlenmiş usul ve esaslar dahilinde ödenir.

Madde 33

Anlaşmazlıkların Çözümü

- 1.** Tarafların Yetkili Makamları Taraflar arasında bu Sözleşmenin yorum ve yerine getirilmesi ile ilgili meydana gelen bütün anlaşmazlıkları görüşerek çözmeye çalışırlar.
- 2.** Bir anlaşmazlığın 6 ay içinde ortadan kaldırılması mümkün olmazsa, onun çözümü Taraflardan birinin başvurusu ile aşağıda belirtilen şekilde kurulan hakem heyetine verilir.
  - 2.1.** Sözleşmede Taraf olan her bir Devlet, anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından çözülmesi ile ilgili müracaatı aldıktan sonraki bir ay içinde, bir hakem tayin eder. Bu şekilde atanan iki hakem, Hakemi sonuncu atayan devletin, bu atamayı bildirmesinde itibaren 2 ay içinde, 3 üncü bir devletin temsilcisi olan bir şahsı 3 üncü hakem olarak seçer.
  - 2.2.** Sözleşmeye Taraf olan devletlerden biri belirlenen sürede hakem tayin etmezse, diğer devlet Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanına müracaat ederek hakem tayin etmesini ister. Tayin edilen iki hakem tayin olunacak üçüncü hakemin seçilmesi konusunda anlaşmaya varamazsa, aynı şekilde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurur.
  - 2.3.** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanı Sözleşmeye Taraf olan devletlerden birinin temsilcisi olursa, bu maddeye göre ona verilen görevler Mahkeme Başkan Yardımcısına ya da 3 üncü bir devletten olan en yüksek dereceli hakeme devredilir.
- 3.** Hakemler heyeti oy çokluğu ile karar verir. Heyetin kararları her iki Devlet için mecburi nitelik taşır. Sözleşmede Taraf olan her bir devlet kendisinin tayin ettiği hakemin masraflarını öder. Diğer masraflar Sözleşmede Taraf olan devletlerce eşit düzeyde ödenir. Hakemler Heyeti çalışma usullerini kendisi belirler.

BÖLÜM 6

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Madde 34

Geçici Hükümler

- 1.** Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tamamlanmış herhangi bir sigortalılık süresi, bu Sözleşmeye göre bir yardım hakkının tespit edilmesinde dikkate alınır.
- 2.** Bu Sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten önceki süre için bir yardım ödenmesi hakkını doğurmaz.
- 3.** Bu maddenin 2 nci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, toptan ödeme yardımları hariç, her hangi bir yardım hakkının belirlenmesinde; bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği

tarihten önce meydana gelmiş malüllük, yaşlılık ve ölüm halleri için dikkate alınır. Ancak kazanılan haklar Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 yıl içinde yapılan yazılı başvurularda Sözleşmenin yürürlük tarihinden, 2 yıldan sonra yapılan başvurularda ise talep tarihini takip eden aybaşından geçerli olmak üzere ödenir.

Madde 35

Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi ve Süresi

1. Bu Sözleşme 5 yıl süreyle yürürlükte kalır ve geçerli olması için zorunlu olan, iç hukuki prosedürlerin yerine getirilmesi konusunda Tarafların yazılı teatilerinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girer. Eğer Taraflardan biri bu sürenin sona ermesinden 6 ay önce diğer Tarafa Sözleşmenin feshedilmesi konusunda yazılı bildirimde bulunmaz ise, Sözleşme 5 yıllık devreler halinde yeniden uzatılmış sayılır.

2. Bu Sözleşme feshedildiğinde, Sözleşmenin 3 üncü maddesinde belirtilen şahısların elde ettikleri haklar geçerliliğini korur ve onların Sözleşmeye göre elde edecekleri haklar konusunda karar verilmesini teminen müzakerelere başlanılır. Bu konuda anlaşma olmaz ise, anlaşmazlıklar 33 üncü maddedeki esaslara göre halledilir.

Bu Sözleşme 17 Temmuz 1998 tarihinde Ankara'da , her iki metin de eşit derecede geçerli olmak üzere Türkçe ve Azerbaycan dillerinde düzenlenerek imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

HÜKÜMETİ ADINA

Prof. Dr. Nami ÇAĞAN

Ali NAGIYEV

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Emek ve Ahalinin Sosyal Müdafaası Bakanı